

Invokáció

Legyünk trendik és sznobok; nyelvünkben is feleljünk meg korunk kihívásainak és elvárásainak! Vállaljuk nyíltan sznobságunkat! Évtizedekkel ezelőtt Fekete István, mikor a Téli berek című regényét írta, még ilyen szavakat adott egyik szereplője, István bácsi szájába: *[Sznob] Aki nem előkelő, csak előkelősködik. Olyan embereket utánoz, akik valóban előkelők; olyan fára kapaszkodik, ami végeredményben csak uborkafa, csak külsőség, belső tartalom nélkül.* Mára ezek a szavak már nem igazak, éppen az elmúlt évtizedek történései és korunk celebjei megmutatták nekünk, érdemes sznobnak lenni! Itt a new feeling!

Ehhez itt a hatékony segédeszköz, az első magyar sznobszótár. Ennek az új szótárnak a segítségével mindenki könnyedén helyettesítheti a hagyományos, régi és mindenki által ismert magyar szavakat modern és effektív kifejezésekkel.

Korunk üzenete: trendinek és sznobnak is kell lenni! Ergo most prezentáljuk Önöknek, hogy hogyan és miként. Sőt: referenciát adunk a topkarrierhez.

Kimutatták: manapság gond van a szövegértéssel és a kommunikációval. Hát hogyné lenne, amikor mindenki magyarul akar beszélni! A siker, a karrier, a trendiség csak egy másik nyelven valósítható meg: újmagyarul. (Egyéb megnevezései, illetve dialektusai: neomagyar, globálmagyar, hunglish.)

A kommunikáció során eddig mindenki precizitásra törekedett. De minek? Nem jobb, ha üzenetünk homályos, kétértelmű és pontatlan? Így legalább később nem kérhetik számon rajtunk korábbi mondanivalónkat, és könnyen kibújhatunk a felelősségre vonás alól is.

Az újmagyar nyelv a sznob viselkedésből indult ki. A *sznob* az angol s.nob. rövidítésből (abbreviációból) származik: sine nobilitate (nemesség nélküli). Régen a cambridge-i egyetem közrendű hallgatóinak neve elé tett

anyakönyvi bejegyzés. Az ilyen hallgatók igyekeztek előkelő diáktársaik életvitelét utánozni.

Benkő Loránd is írt (ír = még nincs rá jó újmagyar szó, sajnos ebben a szótárban sem) a magyar nyelvben terjedő sznobságról. Ezekkel a szavakkal jellemezte (demonstrálta): *holding, licence, sponsor (szponzor), teenager, image, show, team, marketing*. Egyes szavak ugyan elkezdtek magyarosodni: a *finanszírozó*ból így lett *financírozó*. Ebben az időszakban terjedt el az az új magyar szólás (frázis, proverbium): „*Ahol a projektet prozsektnek mondják, onnan el kell menni.*” De (versus) ezen már túl vagyunk, ezért vált égetően szükségessé a sznobszótár kiadása.

Az újmagyart egyszerűen (szimplán) úgy interpretálhatnánk: magyarhoz közeli nyelv. Az újmagyar hangzásában és nyelvtanában emlékeztet a régmagyarra, szókészlete azonban más. Leginkább indoeurópai gyökerű: latin, német, angol, de elvéve vannak benne más elemek is.

Egyes nézetek szerint ma már önálló nyelvvé vált. Az újmagyar a 19. században a hivatalokból indult ki. Egyik első nyelvemléke (dokumentuma) ez volt:

Tisztelt Polgártársak!

Individualis politicám essenciája specialiter abban culminál, hogy mindazon differenciák, conflagrációk és conflictusok megszűnjenek, melyek az európai configurációban cooperáló kabinetek collectív asszociációjának resultatumaképpen a garantizott pacificatiot nullificálják.

Hiszen mi a tulajdonképpeni situatio? Nem egyéb, mint hogy az agitatio már annyira demoralizálták az amúgyis abnormális aspiratiokat, hogy a preapandanssá vált fictuák machinatioi illuzorikussá tettek mindent a consolidatoria, reorganisatoria és regeneratoria célzó conservatív tendetiákat.

A mi diplomatáinknak hiányzik a morális solidaritása, hogy a categoricus intervenciójukkal, destrukcióinak progressiv processusának influmentíáját neutralisálhassák.

Tisztán látjuk ebből azt, hogy a catastrophák demarcationalis liniájához elértünk, hol a maleotens appositiok invasiója pacificatorok petitióját teendi, ha combinatiok helyett konkret constallatiok nem constallalják a stagnatiót.

Éljen a haza!

A fenti idézetben megfigyelhető némi szövegromlás. Részben azért, mert még vannak benne magyar szavak, részben azért, mert az újmagyar friss szókészletének helyesírása még nem állapodott meg. Mindenesetre min-

taként (modellként, még inkább: prototípusként) szolgál a modern újmagyarhoz. Vegyük sorra a legrelevánsabb területeket!

Az új sznobszótár több területen is sikeresen használható (konzumálható):

1. Pro primo: A hétköznapiokban, illetve a víkendeken is. *Tréningben*, még inkább *joggingban joggingolunk*, *city* vagy *mounten bike-on biciklizünk*. *Ventilátorral, légkondival, mobilklímával* hűtünk, viszont *mikróban* melegítünk. Az asszony *traditional konyhai szettel szervíroz*. Újmagyarul főlírja (lajstromozza), hogy hozni kell a drogériából *deo stiftet, sensitive fogkrémet, sampont, tust, borotvazselét*.

2. Pro secundo: A médiában is lehet sikeresen terjeszteni (propagálni) az újmagyart. Előkészítették az *unifikációs* miniszter útját; felborult egy olajfúró *platform*; a rendőrség *delikát* helyzetben találta magát; a *milicista* *eliminálta* az ebet; a cég tudja *detektálni* az áramkimaradást; a *mobilitási* héten ne használják az autót; a sérültek állapota *stabil*; életbe lép a *zéró tolerancia*.

3. Pro tercia: A tömegkommunikációs eszközökben kiválóan alkalmazható. A meteorológus elmondja, hogy front érkezik, az időjárás *horizont* *vertikálisan* *manifesztálódik* (esni fog), a *humán* meteorológus szerint ne csodálkozzunk, ha ma *diszkomfort* érzés lesz a torkunkban (fájni fog).

4. Pro quadro: Az informatika különösen alkalmas az újmagyar terjesztésére. Minden nap új „kütyü”, amely lehet *led tévé*, *full HD-s* felbontással, *notebook*, *webcam*, *tablet*, *iPad*, *navigációs* és *multifunkcionális* készülék, *intelligens* telefon, s mindezt csatlakoztassuk fel a *hipernetre*. És nyilván (evidenter) diszkont áron.

5. Pro pento: A divatról (módiról, sikkről!) nem lehet már a régi módon intenzíven beszélni. *Top*, *boxer*, *térdfix*, *tréning szett*, *klumpa*, s a korábbi magyar nyelvben még egy kicsit idegen mássalhangzó-torlódás gyakorlására is javasoljuk: *strandszandál*. A másik gyakorlásra ajánlott szó: *sztrádamatrica*. A *populáció* egy része még nem képes kiejteni ezeket a szavakat.

6. Pro sexto: A tudomány nyelvében a legkönnyebb az átváltás az újmagyarra. Hiszen milyen jól hangzanak az ilyen megfogalmazások: *a szemantikai interpretáció empirikus motiválása* vagy *a centrum konzisztens az interpretációval*, ill. *a vehiculum strukturálisan és procedurálisan identifikált*.

Még egy, ami miatt felettébb hasznos és nélkülözhetetlen az új sznobszótár. Korábban sokat hallottunk arról, hogy milyen sok szó van a magyar nyelvben, minden tárgyra, minden részletre, minden árnyalatra, minden

gondolatra van külön-külön szavunk. De tapasztaljuk, hogy a magyar szó-kincs gazdagsága, azaz a sok-sok szó gyakran igencsak megnehezíti a kommunikációt, mert nem is ismerjük őket, így aztán a hallott üzenet egyik fülünkön be, a másikon pedig ki. A sznobszótár segítségével redukálhatjuk a szavak számát nyelvünkben. Hiszen egy-egy újmagyar szó annyi, de annyi minden korábbi szó helyett használható. Példaképp itt közreadjuk, hogy az alább következő hét szó (*abnormális, akció, fiktív, index, praktikus, produkál, szolid*) összesen melyik másik 90 szó helyett használható. Ezzel mindenki számára világossá válik, hogy korábbi gazdag szókincsünket milyen eredményesen lehet redukálni, akár a tizedrészére!

abnormális: *beszámíthatatlan, beteges, dilis, fonák, hibás, hülye, kóros, rendellenes, rendhagyó, szabálytalan, szokatlan, természetellenes, torz, visszás, zavart*

akció: *cselekedet, cselekmény, cselekvés, eljárás, hatás, kezdeményezés, kiárusítás, megmozdulás, mozgósítás, művelet, támadás, tett, tevékenység*

fiktív: *állítólagos, elgondolt, feltételezett, hamis, képletes, képzelt, kitalált, koholt, költött, látszólagos, névleges, valótlán, vélt*

index: *arányszám, bizonyítvány, feketelista, irányjelző, jelzőszám, kitevő, leckekönyv, mérőszám, mutató, névjegyzék, névmutató, szómutató, tárgy-mutató*

praktikus: *alkalmazható, célravezető, célszerű, életrevaló, előnyös, gyakorlatias, használható, hasznos, kivihető, leleményes, megvalósítható, ügyes*

produkál: *alkot, bemutat, előállít, előteremt, felmutat, gyárt, készít, létrehoz, nyújt, teljesít, teremt, termel*

szolid: *csendes, higgadt, józan, kiegyensúlyozott, kockázatmentes, meg-alapozott, megbízható, megfontolt, szelíd, szerény, szilárd, tartózkodó, tisztességes, visszahúzó*

Hogyan használjuk a sznobszótárt? Ha találkozunk egy közönséges, mindennapi magyar szóval, mint pl. *igazol*, akkor felütjük a sznobszótárt az *i* betűnél és megnézzük, hogy milyen más szóval helyettesíthetjük ezt a szót, azért hogy megfeleljünk korunknak. Gazdag a kínálat, hiszen 6 szó közül is válogathatunk:

igazol: *verifikál, jusztfikál, atesztál, legitimál, rehabilitál, exkuzál*

Alkalomadtán, ha úgy látjuk, hogy a *lélek* szó nem eléggé markáns számunkra, jó néhány ötletet ad a cserére a sznobszótár:

lélek: *psziché, pneuma, spiritusz, anima, animus [animusz], pszichikum*

Ha pedig a *rendellenes* szót szeretnénk homályosabb jelentésű szóval kicserélni, akkor a sznobszótár a következőket javasolja számunkra:

rendellenes: *abnormális, diszfunkcionális, aberrált, patológikus, extravagáns*

Ízlelgessük a *rendellenes* szó helyett a *diszfunkcionális* vagy az *extravagáns* szavakat. Minél többször mondjuk ki magunkban az új szavakat, annál jobban fog tetszeni számunkra, és a végén biztosak leszünk benne, hogy kiválóan fog bármelyik új szó mutatni mondanivalónkban.

A † jelet azon szavak mellé tettük oda, melyek a közelmúltban nem voltak már használatosak nyelvünkben, csak a régi nyelvben fordultak elő. Ha szükséges, a szavak kiejtését [] között adtuk meg.

Finis: Legyenek Önök is bátran sznobok és trendik, maximálisan feleljenek meg korunknak, s így nem marad el a topkarrier! Az új sznobszótárral (voltaképpen újmagyar szótárral) az individuális, társadalmi és tudományos sikerhez szeretnénk utat mutatni (indikálni) kedves olvasóinknak, honfitársainknak.

*A kollekciónak a szerkesztője,
Cserháthalápy Halápy Gábor*